

**CÎNTECELE OBCINEI LA A X-A EDIȚIE — MANIFESTARE DEDICATĂ
ÎMPLINIRII A 65 DE ANI DE LA FĂURIREA P. C. R., MAI 1986**

Cu o istorie bogată în fapte de vrednicie și cu un prezent în care se descifrează dorința locuitorilor de a-și înălța așezarea, comuna Fundu Moldovei e casa căreia prin ani i-au pus temele și au zidit-o strămoșii noștri, e casa căreia fiecare generație caută să-și păstreze farmecul și să-i adauge valori și frumuseți noi. Frumuseților tandre și generos dăruite de natură li se adaugă frumusețile create prin munca cinstită a oamenilor, cu simțul durabilului și al esteticului, fără risipă, cu eleganță și măiestrie.

Și în această casă a noastră, în camera căreia noi, localnicii îi zicem „casa cea mare”, păstrăm cu sfințenie povestea și istoria locurilor natale, straiile de sărbătoare, tot ce avem mai frumos și mai bun, pentru că, numai în acest fel, urmașii noștri vor cunoaște trecutul și prezentul, vor adăuga împlinirile viitoare.

George Enescu spunea că „singurul progres care poate influența viitorul este cel care crește din trecut. „Și, cu grijă pentru cele adunate în „casa cea mare”, pregătim viitorul.

În această direcție, a cunoașterii și păstrării trecutului, a valorificării lui, se înscriu eforturile de a scoate la lumină, de a valorifica tradițiile etnografice și folclorice ale comunei, localitate ce se bucură de un statut aparte.

Astfel, din inițiativa meritorie a Consiliului comunal de educație politică și cultură socialistă Fundu Moldovei, s-a desfășurat în acest an cea de a X-a ediție a manifestării culturale CÎNTECELE OBCINEI, ciclu de acțiuni dedicat sărbătoririi celei de a 65-a aniversări a creării Partidului Comunist Român. Ciclu de manifestări s-a desfășurat în perioada 5—11 mai 1986 și a cuprins simpozioane și mese rotunde cu tematică social-politică și ideologică, numeroase acțiuni cultural-artistice, parada portului popular, expoziții de artă populară, vizite în unități economice și gospodării ale populației, sesiuni de comunicări și referate. A fost pregătit și difuzat un volum conținând o parte a comunicărilor ce urmau să fie prezentate la sesiunea științifică.

Ceea ce a caracterizat manifestările din cei zece ani a fost bogata și diversificata tematică a acțiunilor și antrenarea largă a locuitorilor: mineri, forestieri, crescători de animale, intelectuali, femei, tineri, copii. Manifestarea a căpătat prin ani statutul permanenței.

An de an, acțiunile au evidențiat transformările economico-sociale și culturale care au avut loc în această vatră a hărniciei cu numele de Fundu Moldovei, comună în care locuitorii, asemeni tuturor cetățenilor patriei, își unesc eforturile pentru ca localitatea, casa noastră, să devină un centru puternic și civilizat al construcției socialiste și comuniste.

Anual, sesiunile de comunicări și referate integrate manifestării sub genericile „Valorificarea superioară a potențialului economic și social-uman al ecosistemului «Obcinilor Bucovinei»” și „Permanențe în Obcinile Bucovinei” (pe teme de etnografie, folclor, artă și cultură contemporană, antropologie și sociologie) au reunit cercetători din comună, din județ și au beneficiat de participarea unor personalități de seamă ale vieții noastre științifice și culturale.

Organizarea acestor sesiuni anuale își găsește motivarea în faptul că acest colț de țară a fost întotdeauna o importantă vatră de cultură populară și tradițională cu valori de specificitate etnică de o mare forță expresivă.

Bogăția și originalitatea culturii populare din această zonă a atras atenția și a stimulat interesul unor oameni de știință încă din a doua jumătate a secolului trecut și amintim dintre aceștia pe I. G. Sbiera și S. Fl. Marian, care, prin opera lor, au încercat să prezinte aspecte inedite ale culturii și artei bucovinene.

Comuna, cu satele componente, a fost în atenția Școlii Sociologice de la București, condusă de Dimitrie Gusti care, prin echipele sale complexe, a întreprins ample cercetări de teren, în urma cărora au publicat studii relevante Mihai Pop, Floria Capsali, H. H. Stahl, Tr. Herseni, Constantin Brăiloiu, Ernest Bernea, Ov. Birlea, Harry Brauner. De asemenea, au apărut, prin ani, culegeri de creații lirice și epice, de jocuri populare provenind din comuna Fundu Moldovei.

În acest an, mai 1986, sesiunea a cuprins comunicări vizînd multiple aspecte ale culturii și științelor socio-umane : Prof. univ. dr. Ion Iordăchel, București, *Normele și valorile umanismului în sistemul educației și acțiunii practice de edificare a societății socialiste și comuniste*; Dr. Gheorghe Ostafi, Suceava, *Înțelepciunea populară în creația folclorică zonală*; Dr. Ioan Răcaru, Suceava, *Cultură și acțiune socială*; Prof. dr. Valeriu Rusu, București, *Simbolurile în opera lui Mircea Eliade*; Prof. dr. Nicolae Dunăre, București, *Vetre etno-culturale. Ocolul Cîmpulungului Moldovenesc*; Conf. dr. Vasile Adăscăliței, Iași, *Particularități ale teatrului popular sucevean*; Dr. Aurelia Rusu, București, *Comentarii eminesciene*; Dr. Ion Ciubotaru, Iași, *Cîntecul de priveghi în Bucovina*; Prof. Constantin Blănaru, Suceava, *Valențe educative în textele folclorice din manualele de gimnaziu*; Prof. Grațian Jucan, Cîmpulung Moldovenesc, *Albumul de artă populară pentru Zona Obcinilor Bucovinei editat de I. Ștefureac la începutul sec. al XX-lea*; Dr. Nicolae Geambașu, Cîmpulung Moldovenesc, *Moldidul care cîntă*; Muzeograf Dragoș Cusiuc, Rădăuți, *Precursori ai muzeografiei etnografice din Moldova*; Prof. George Bodea, Cîmpulung Moldovenesc, *Motive mioritice în poezia lui Nichila Stănescu*; Muzeograf Marcel Zahanicu, Cîmpulung Moldovenesc, *Toponimie etnografică în Zona Cîmpulung Moldovenesc*; Prof. Ioan Filipciuc, Cîmpulung Moldovenesc, *Considerații etnologice vizînd absența motivului mioritic în Zona Obcinilor Bucovinei*; Prof. Visarion Ciocan, Frumosu, *Casa în folclorul bucovinean*; Prof. Otilia Sfarghju, Cîmpulung Moldovenesc, *Casa cîmpulungeană — reflectare în limbajul tradițional-regional*; Muzeograf Marcel Nicolaescu, Cîmpulung Moldovenesc, *Ideea unui muzeu al Bucovinei la începutul sec. al XX-lea*; Prof. Elena Lucău-Dănilă, Fundu Moldovei, *Despre „bine” și „rău” în unele creații folclorice din Fundu Moldovei*; Prof. Ana Geambașu, Cîmpulung Moldovenesc, *Evoluția peisajului geografic în comuna Fundu Moldovei*; Prof. Horațiu Stamatin, Cîmpulung Moldovenesc, *Motive magice în folclorul bucovinean*; Muzeograf Dumitru Rusan, Cîmpulung Moldovenesc, *„Oaia năzdrăvană” în Ocolul Cîmpulungului Moldovenesc*; Ion Iacob, Fundu Moldovei, *Portret de rapsod*; Isidor Andronicescu din Fundu Moldovei; Jurist Ioan Gabor, Fundu Moldovei, *Unele aspecte ale dreptului cîlumiș în folclorul obiceiurilor de familie din Fundu Moldovei*; Prof. Filon Lucău-Dănilă, Fundu Moldovei, *Considerații privind relațiile dintre Ocolul Cîmpulungului și Ardeal — sec. XVIII—XIX*.

Discuțiile purtate — la care au participat specialiștii din comună, din județul Suceava, din centrele universitare Cluj, Iași și București — s-au constituit într-un valoros schimb de idei, au prilejuit validarea demersului științific și a experienței practice acumulate, au evidențiat originalitatea, valoarea, ineditul și specificul interpretativ al temelor expuse, corelația interdisciplinară realizată prin materialele prezentate, contribuind în acest fel la mai buna cunoaștere a specificului zonei. S-au făcut, de asemenea, propuneri pentru viitor privind lărgirea preocupărilor pentru cercetarea vieții culturale și a transformărilor ce au loc în noua etapă de dezvoltare a localității, înscrisă pe drumul devenirii socialiste și comuniste a patriei.

Programul manifestării a cuprins și o sesiune anuală de referate a cercului de etnografie și folclor al elevilor din Școala generală nr. 3 din Botuș — Fundu Moldovei, care, în acest an a prezentat și dezbătut tema „Obiceiuri laice de Anul Nou în comuna Fundu Moldovei”, prin referatele: *Obiceiuri și tradiții populare legate de Anul Nou* (eleva Speranța Cazac); *Ceremonialul sărbătoririi Anului Nou în Fundu Moldovei* (eleva Doina Andronicescu); *Recuzita alaiului de obiceiuri tradiționale de iarnă în comună* (eleva Roxana Lucău-Dănilă); *Capra și cerbul în alaiul de obiceiuri de Anul Nou* (Elevi Vasile Poienari, Lucrețiu Gabor); *Elemente satirice în urăturile de Anul Nou* (eleva Ioana Ciumău); *Universul spiritual al poporului nostru oglindit în manifestările de Anul Nou* (eleva Viorica Andronicescu); *Obiceiurile tradiționale de iarnă — reflectare a unității și continuității poporului nostru* (eleva Rozalia Șuiu); *Repertoriul muzical și coregrafic al formațiilor de obiceiuri laice de iarnă* (elev Simonică Cazac).

Manifestarea din acest an a scos în evidență valențele formativ-educative ale culturii populare, rolul școlii în procesul de valorificare și păstrare a tradițiilor locale, constituindu-se într-un veritabil eveniment științific, datorită climatului cultural și receptivității factorilor prezenți.

Ne amintim din nou spusele lui George Enescu: „folclorul nostru nu numai că e sublim, dar te face să înțelegi totul”. Călăuziți de Programul partidului nostru, învățăm și din arta locală să fim cinștiți, morali, sinceri, pentru ca, alături de întregul nostru popor, să privim cu capul sus viitorul.

Iubind cultura populară sîntem, mai presus de orice, credincioși nouă și nu vom putea înșela pe nimeni, generațiile de tineri învășînd în acest fel dragostea de patrie, de frumos, de bine, de pace.

Prof. Elena Lucău-Dănilă

ÎNȚILNIREA GRUPEI DE LUCRU „EXPERIENȚA CERCETĂRIILOR SOCIOLOGICE ȘI PROBLEMELE METODOLOGICE ALE SOCIOLOGIEI MARXIST-LENINISTE” — Moscova, iunie 1986

Potrivit programului de activitate adoptat, în perioada 9—13 iunie a. c. a avut loc la Moscova ședința de lucru a grupeii „Experiența cercetărilor sociologice și problemele metodologice ale sociologiei marxist-leniniste”, din structura *Comisiei de problemă „Procese sociale în societatea socialistă”*, organizată în cadrul acordului de colaborare științifică multilaterală dintre academiile de științe din țările socialiste.

La ședință au participat reprezentanți ai academiilor de științe din R. P. Bulgaria, Republica Cuba, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Polonă, R. S. România și U. R. S. S.

Lucrările au fost organizate în cadrul a două colective; unul care a dezbătut materialele pregătite pentru „*Dicționarul de termeni sociologici*” și altul, care a discutat problemele teoretice și metodologice ale proiectului unei *lucrări colective*, având ca temă „*Critica sociologiei burgheze contemporane*”. Delegatul român a participat la activitatea colectivului ce pregătește proiectul lucrării consacrate analizei critice a sociologiei burgheze contemporane.

Lucrările grupeii au fost deschise de prof. dr. Iurii Nicolaevici Davidov, șeful Sectorului de istorie și critica sociologiei burgheze”, din cadrul Institutului de cercetări sociologice al Academiei de Științe a URSS, care a schițat un ansamblu de probleme teoretice și metodologice ce ar putea fi situate la baza proiectului de cercetare consacrat analizei critice a sociologiei burgheze contemporane și anume:

- eforturile să fie concentrate în principal asupra aspectelor metodologice ale investi-gării situației sociologiei burgheze contemporane;

- investigațiile să aibe în vedere, în principal, evoluțiile înregistrate în ultimii 10 ani, în cadrul sociologiei burgheze contemporane;

- în acest context să se ia în considerare mutațiile semnificative înregistrate în harta și configurația acesteia, între care, conturarea unei convergențe relative între diferitele tendințe din sociologia nemarxistă, accentuarea preocupărilor pentru realizarea unor sinteze a diferitelor paradigme sociologice, actualizarea operei clasicii sociologiei, apariția unor noi tipuri, alternative de confruntări, situate dincolo de confruntarea esențială dintre sociologia marxistă și sociologia burgheză, cum ar fi, de ex.: sociologia establishmentului — sociologia radicală, de avangardă, a schimbării; relativismul sociologic-antirelativismul sociologic; nihilism-antinihilism etc., apariția și conturarea conștiinței „crizei” sociologiei burgheze, polarizarea etică a teoriilor sociologice ș.a.

Participând la dezbaterile care au urmat delegatul român a arătat că, între altele, în abordarea problematicei ridicate de proiectul lucrării propuse, ar putea fi avute în vedere și următoarele date, fapte și realități:

- a. sociologia nu mai este de mult doar o vocație culturală cultivată sporadic de personalități vizionare, relativ „dezinteresate”; ea a devenit o profesiune și o instituție socială, care participă efectiv la viața socială;

- b. sociologia nu a avut o evoluție *paradigmatică* similară sau apropiată de cea a științelor naturii, ci una *multiparadigmatică*, în care instabilitatea, competiția și coexistența mai multor paradigme reprezintă regula, și nu *standardizarea* teoretică sau înlocuirea radicală a unei paradigme, cu alta;

- c. de aceea, construcția teoretică în sociologie apare adesea ca o „reconstrucție istorică” a acesteia, ceea ce face ca, în acest domeniu să avem de a face mai degrabă cu o evoluție „ciclică” a teoriei și cu o anumită precaritate a criteriilor de evaluare a progresului cunoașterii sociologice;

- d. pe această bază unii situează pe prim plan „*ținerețea veșnică*” a acestei științe, ca un simptom al „*imaturității*” sau „*infantilismului*” disciplinei și consideră sociologia ca o știință aflată în permanentă „*criză*”;

- e. pentru analiza riguroasă a unor astfel de probleme și a altora de același grad de complexitate este necesară elaborarea unor modele operaționale de evaluare a *istoriei sociologiei*, de pe pozițiile concepției materialist-dialectice asupra societății, ale căror principii teoretico-metodologice generale ar putea fi sintetizate după cum urmează:

- creația științifică este întotdeauna creația unei epoci și societăți istoricește determinate și, ca atare, poartă în mod firesc amprenta lor;

- ea este produsul unor agenți istorici și forțe sociale reale cu poziții și situații determinate în orice sistem social;

— acești agenți acționează întotdeauna în perspectiva unor sisteme de valori la care aderă și pe care le reproduc în discursul lor științific;

— în aceste sisteme de valori, determinante sînt valorile sociale, de clasă din perspectiva cărora apar, se dezvoltă și se instituționalizează sisteme, doctrine, curente, teorii științifice, sociologice, în cazul nostru;

— ca atare, analiza și evaluarea corectă a acestora nu poate fi realizată decît luînd în considerare contextele, economico-sociale, politice, ideologice, culturale în care ele au apărut și s-au dezvoltat;

— criteriul esențial, obiectiv, al acestei evaluări îl reprezintă, și în acest caz, *practica*, adică destinul istoric obiectiv al acestor produse științifice;

— aplicarea acestui criteriu presupune, atît analiza „intrinsecă”, din „interior”, logica, conținutul, structura și argumentația propriu-zisă a produselor științifice, cît și analiza lor „extrinsecă”, adică a semnificației politice, ideologice, dar și morale și general umane a unor sau altora din doctrinele, teoriile abordate;

— aceasta presupune cu necesitate, evitarea utilizării unor criterii „exterioare” pentru evaluarea conținutului „interior” al unei concepții sau doctrine sociologice și, invers, subsumarea semnificației teoriilor analizate numai criteriilor construcției lor logice, conceptuale, în perspectiva unei iluzorii „neutralități axiologice”;

— orice exagerare, într-un sens sau altul, duce la deformarea și a conținutului și a semnificațiilor oricărei concepții sociologice, la confruntări de tipul negărilor reciproce, a etichetărilor „în bloc”, ceea ce echivalează cu „moartea dialogului” și vicierea evaluării riguroase, științifice, a substanței teoretice a materialului supus analizei critice.

Idelle propuse au fost pe deplin însușite și apreciate de participanți, după care au urmat discuțiile consacrate unor probleme organizatorice, concrete menite să creeze cadrul necesar pentru realizarea la nivelul cel mai corespunzător a proiectului respectiv.

Ștefan Costea

TINERETUL ȘI PACEA — REUNIUNE ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ, Varna, iunie 1986

Este indubitabil o caracteristică dintre cele mai importante a dezvoltării sociologiei ca și, în general, a științelor sociale contemporane, aceea a abordării prioritare a problematicii denumite „globale”, iar în cadrul acesteia a temei păcii. O asemenea tendință este evidențiată atît de multiplicarea pe plan național și internațional a studiilor referitoare la acest domeniu cît și de organizarea unui număr mai mare de reuniuni științifice în cadrul cărora sînt dezbătute rezultatele acestor investigații sau premisele teoretice și metodologice ale unor cercetări viitoare. Anul Mondial al Păcii este fără îndoială un cadru stimulativ în acest sens și el marchează alăturarea eforturilor unor specialiști din discipline pînă acum mai puțin implicate în analiza acelor probleme din domeniul politologiei, polemologiei sau dreptului internațional în cadrul cărora aceste studii s-au desfășurat cu o mai mare continuitate și intensitate pînă în prezent.

Semnificativă în acest sens este includerea în programul Congresului Mondial de Sociologie de la New Delhi a mai multor sesiuni ale simpozionului pe tema: *Aspecte sociologice ale păcii, militarizării și soluționării conflictelor* ce vor fi coordonate de Ulf Himmelstrand și Artur Meier. Pe aceeași linie s-a înscris și o altă reuniune științifică ce a avut loc, între 20—25 iunie 1986, la Varna, și care a fost organizată sub egida Comitetului 34 de sociologie a tineretului din cadrul A. I. S., de către Institutul de studiere a problemelor tineretului din R. P. Bulgaria în colaborare cu Asociația Bulgară de Sociologie și Comitetul Național al Păcii din R. P. Bulgaria. Tema reuniunii: *Tineretul și pacea. Metode, metodologie și rezultate ale cercetării științifice* este prin ea însăși relevantă pentru efortul de a corela tot mai puternic studiile sociologice despre tineret cu problematica păcii ca și de a accentua importanța unor clarificări teoretice, conceptuale și metodologice drept premise ale creșterii nivelului științific și a eficienței practice a acestor cercetări.

La reuniune au luat parte reprezentanți ai unor centre și institute de cercetare a tineretului, ai altor instituții de cercetare și ai unor universități din Belgia (Walter Leirmann, profesor la Universitatea catolică din Louvain); Cehoslovacia (Matejovsky Antonin și Peters Sak de la Institutul de filosofie și sociologie, Dalibor Holda, de la Centrul de cercetări și metodologie al Universității caroline din Praga); Cuba (Tober Maria și Alina Perez de la Centrul de cercetări al Ligii tineretului comunist); Egipt (Ahmed Abdalab de la Universitatea din Cairo); R. D. Germană (Kurt Starke, director adjunct al Institutului central de tineret din Leipzig); India

(Yedla Simhadri de la departamentul de sociologie al Universității Andhra); Polonia (Ewa Czechowicz și Anna Brochwicz-Lewinska de la Institutul de studiere a problemelor tineretului din Varșovia, Jolanta Lipiec de la centrul de studiere a tineretului de pe lângă federația organizațiilor de tineret); Ungaria (Jeno Andies de la Institutul de științe politice, Beke Zoltan, Kolosvari Maria și Demeny Janos de la Institutul de științe sociale și Doszi Pal de la Centrul de cercetări al KISZ) și U. R. S. S. (Nicolai Blinov de la Academia de științe sociale, Galia Cerednicenko de la Institutul de studiere a problemelor mișcării muncitorești internaționale, Evgeni Kosenko, Nicolai Saharov și Vladimir Maliutin de la Centrul de cercetări al Școlii centrale de pe lângă CC al UTCL. Asociația Internațională de Sociologie a fost reprezentată de Artur Meier, membru al Biroului Executiv al A. I. S. Din țara gazdă au luat parte reprezentanți ai Institutului de studiere a problemelor tineretului (dintre care amintim pe Petar Milev, directorul institutului, Ivan Velez, Mihail Stefanov, Petar Balkanski, Angel Kutev, Svoboda Pateva, Emilia Janakieva, Lidia Jordanova, Maria Dinkova, Zoia Serafimova, Mihail Mircev) precum și ai Universității din Sofia (C. Kiuranov, Konstantin Gospodinov) și ai altor instituții de cercetare. Delegația Centrului de cercetări pentru problemele tineretului din România a fost formată din Fred Mahler, cercetător științific principal, conf. Adrian Neculau de la Universitatea din Iași, vicepreședinte al Filialei CCPT, Călin Drăgoi, președinte al filialei Arad a CCPT.

În cadrul sesiunii plenare de deschidere a reuniunii au rostit cuvântări de salut reprezentanți ai Comitetului național al păcii din R. P. Bulgaria, ai Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist Dimitrovist precum și ai Asociației Internaționale de Sociologie. A urmat apoi raportul introductiv al reuniunii prezentat de către directorul Institutului de cercetare a tineretului din Sofia, președintele comitetului permanent de sociologie a tineretului din cadrul A. I. S., Petar Milev. În continuare lucrările reuniunii s-au desfășurat în cadrul a două secțiuni: 1. *Teorii, metode și metodologie în cercetarea tineretului și a problemelor păcii mondiale* și 2. *Rezultate ale studiilor empirice cu privire la atitudinea tineretului față de pace și la educația tineretului în spiritul păcii*. Au avut loc de asemenea două grupuri de lucru ad hoc, despre locul și rolul tineretului și al organizațiilor de tineret în condițiile trecerii de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă a societății socialiste și despre problemele studierii conștiinței de masă a tineretului.

În ceea ce privește problemele teoretice și metodologice ale cercetării științifice a tineretului și mai ales ale atitudinilor și acțiunii sale pentru pace și ale educării tinerelor generații în spiritul păcii, au fost subliniate în principal următoarele idei mai deosebite:

- deși tematica păcii a devenit, mai ales în ultimii ani, una dintre temele mai des studiate în științele sociale și umane și în cercetările cu privire la tineret, îndeosebi în cadrul sociologiei și politologiei tineretului — se constată încă o insuficientă atenție față de această problemă, puține studii, inclusiv internaționale, o anumită rămânere în urmă în planul metodologiei și al relevanței investigațiilor empirice, o slabă eficiență a acestor studii asupra acțiunii factorilor de decizie la nivel național, regional și internațional;

- complexitatea și dinamica evoluției situației internaționale, precum și caracterul nou al unui posibil război în condițiile erei nucleare impun o reconsiderare radicală a modalităților vechi, „tradiționale” de studiere și evaluare a problemelor păcii și războiului, inclusiv locul și rolul tineretului în cadrul acestuia (în raportul introductiv al reuniunii s-a subliniat importanța de a privi într-un mod nou probleme cum sunt: caracterul de clasă al politicii de pace și război, politica din condițiile păcii și cele ale războiului, raportul dintre național și internațional, factorii de care depinde soarta păcii, inclusiv problemele alianțelor și mișcărilor pentru pace etc.);

- necesitatea de a accentua în același timp asupra problemelor legate de condițiile și factorii subiectivi (conștiința tineretului în problemele păcii, educația pentru pace) și cei obiectivi (participarea tineretului la decizie, inclusiv în problemele păcii, asigurarea condițiilor structurale necesare dezvoltării la tineri a unor comportamente active de „constructori ai păcii” etc.); s-a subliniat în acest sens că paradigmele de cercetare a relației dintre tineret și pace orientate mai ales spre problematica „conștiinței” trebuie să li se adauge o mai mare accentuare a paradigmatelor de cercetare orientate spre „acțiunea” pentru pace;

- una dintre concluziile subliniate de mai mulți participanți a fost aceea a necesității de a promova în cercetarea acestei problematice modele de investigare cu caracter global, inter și pluridisciplinar în cadrul cărora atitudinile și comportamentele tinerilor față de pace să fie privite ca parte a orientărilor politico-morale, ideologice generale ale tinerelor generații precum și ale ansamblului poziției și acțiunii lor sociale, inclusiv economice; din această perspectivă s-a accentuat cerința ca alături de teoretic și practic problemele relației dintre tineret și pace să fie strâns legate de particularitățile diferitelor zone, incluzând în mai mare măsură în acest sens probleme cum sunt cele ale dezvoltării, eradicării foametei și mizeriei, ale analfabetismului precum și cele legate de criza economică, ordinea economică și politică internațională, dezvoltarea democrației și apărarea drepturilor omului, preocuparea pentru problemele individului ale condițiilor materiale și morale de viață și dezvoltare ale tinerilor etc.

În ceea ce privește problemele cercetărilor empirice cu privire la relația dintre tineret și pace au reieșit următoarele aspecte mai importante :

— deși în prezent temele de cercetare empirică cu privire la atitudinile și comportamentele tinerilor față de pace continuă să fie în prea mică măsură prezente în ansamblul preocupărilor de studiere a acestei probleme prioritare, în unele țări (Bulgaria, Belgia, RDG, Polonia, România) au fost efectuate asemenea cercetări și s-au realizat o serie de reuniuni bilaterale sau multilaterale pe aceste teme :

— printre rezultatele mai importante ale studiilor prezentate se impune subliniată mai ales prezența, îndeosebi la tinerii din țările europene, a unei conștiințe a gravității situației internaționale actuale și a pericolului unui război nuclear distrugător ; multe asemenea studii au evidențiat „pesimismul” tinerilor față de evoluția tensiunii internaționale ; dacă pentru unii tineri o asemenea apreciere a situației este un îndemn la creșterea participării lor la acțiunea pentru pace, pentru alții ea constituie un motiv de descurajare și apatie politică ; s-a subliniat în acest context necesitatea de a cunoaște mai bine corelațiile dintre aprecierile tinerilor și gradul lor de informare obiectivă asupra situației, orientările lor valorice și ideologice, motivația comportării lor practice etc. ;

— în cadrul reuniunii s-a remarcat importanța dezvoltării studiilor de evaluare a eficienței educației pentru pace a tineretului în vederea creșterii impactului acestora asupra comportării tinerilor, a sporirii participării lor efective la acțiunea popoarelor pentru pace, în funcție de condițiile concrete naționale, regionale și internaționale respective ; s-a subliniat totodată că potențialul uriaș de acțiune pentru pace al tineretului trebuie cunoscut și valorificat mai bine prin împletirea cercetării constatare și analitice cu aceea orientată spre politicile sociale și acțiunea educațională atât în cadrul formal (familie, școală, comunitate, instituții) cât și în cel informal.

Delegația Centrului de cercetări pentru problemele tineretului a luat parte activă la lucrările reuniunii, prezentând în referatele și intervențiile din cadrul celor două secțiuni și al grupurilor ad hoc politica internă și externă a partidului și statului nostru, inițiativele de pace și concepția în domeniul dezarmării și al cooperării internaționale a secretarului general al partidului, Iovarășul Nicolae Ceaușescu. În strinsă legătură cu concluziile cercetărilor CCPT și ale filialelor sale în domeniul problematicei reunirii, au fost înfățișate situația și preocupările tineretului din țara noastră, participarea sa activă la lupta întregului nostru popor în serviciul cauzei păcii, inclusiv rezultatele Anului Internațional al Tineretului și importanța asigurării continuității sale printre altele în cadrul amplelor acțiuni ce se desfășoară în Anul Internațional al Păcii.

Dr. Fred Mahler

UN CENTRU ȘTIINȚIFIC DESTINAT DIALOGULUI EST-VEST

Institutul pentru studii de securitate Est-Vest a luat ființă în 1981 și reprezintă singurul centru permanent din S. U. A. care grupează cercetători și specialiști în domeniu din țările componente ale celor două blocuri politico-militare — N.A.T.O. și Pactul de la Varșovia — sau neutre/nealiniat din Europa și America de Nord, pentru studiu, cercetare și dialog asupra chestiunilor asigurării unei reciproce securități și promovării destinderii. Constituirea lui a fost rezultatul unei inițiative independente, conducerea lui fiind asigurată de un comitet de direcție cu componență internațională (sint și 2 directori — din 43 — din România : Mircea Malița și Constantin Vlad), precum și de un comitet de consiliere academică alcătuit din personalități proeminente în domeniul aflat din Vest, cit și din Est ori din țările neutre/nealiniat europene (în ambele sint reprezentate : Iugoslavia, Italia, Polonia, România, Ungaria, Franța, Austria, R. F. Germania, Anglia, S.U.A., Cehoslovacia, Grecia, R.D. Germană, Turcia, Ungaria, Elveția, Suedia, Spania). În fiecare an institutul asigură burse unui număr de pînă la 12 oameni de știință sau oficiali provenind din Europa sau America de Nord pentru o perioadă de 10 luni — selecționați potrivit unor criterii legate de performanțele științifice anterioare — care studiază în acest interval problemele politice, economice și militare ale complexei problematice a securității Est-Vest. Diapazonul obiectivelor de cercetare este foarte larg. În 1984—1985, de pildă, s-a pus un accent deosebit pe analiza tendințelor de scurtă sau lungă durată care vor influența relațiile de securitate Est-Vest în decadele următoare ori asupra implicațiilor avute în Europa de Inițiativa de Apărare Strategică (S.D.I.) asumată de administrația Reagan în 1983 sau rolul măsurilor de edificare a încrederii în ansamblul securității europene și perspectivele controlului asupra armelor chimice.

Studiile și cercetările bursierilor, precum și ale membrilor permanenți ai institutului sint valorificate într-o serie de publicații periodice : „Seria de Monografii Est-Vest” ; „Seria lucrărilor ocazionale” ; „Note Est-Vest” ; „Raporte de conferințe”.

Deși de curind întemeiat, institutul și-a câștigat deja o solidă reputație internațională — evidențiată atât de componența contingentelor anuale de bursieri, unde se regăsesc virfuri ale cercetării științifice în domenii de referință din țările menționate sau tineri cu perspective din establishment-ul politico-diplomatic, precum și de calibrul personalităților care au conferențiat ca invitați —, consolidată neîncetat prin efortul președintelui John Edwin Mroz și dirijarea academică asigurată de directorul științific, dr. F. Stephen Larrabee, personalitate cu pregătire multilaterală și preocupări polivalente în ansamblul chestiunilor de securitate între Est și Vest. Definind rațiunea de existență a institutului și speranțele legate de funcționarea lui, John Edwin Mroz arăta în septembrie 1985 că „sintem conștienți de interesele geopolitice, ideologice și strategice care conturează aspectele competitive ale relațiilor dintre țările occidentale și socialiste. Dar noi împărtășim sentimentul speranței că procesul interacțiunii susținute și colaborării dintre Est și Vest pe care îl personifică Institutul, precum și laturile promițătoare ale activității sale de cercetare pot sprijini tendința către îmbunătățirea relațiilor dintre cele două părți. Activitatea institutului este îndreptată către identificarea opțiunilor care să optimizeze stabilitatea, să reducă antagonismele și pericolele de conflict și să extindă cooperarea între Est și Vest”¹.

Prima dintre monografiile publicate sub egida institutului a apărut în 1983 cu titlul „Măsurile de edificare a încrederii în Europa” sub îngrijirea lui F. Stephen Larrabee și Dietrich Stobbe. Ea cuprinde opiniile unui grup de oficiali și specialiști în domeniu din S. U. A., Franța, R. F. G., Ungaria, Iugoslavia și Polonia și a devenit cunoscută curind celor familiarizați cu negocierile implicate de Conferința pentru dezarmare în Europa, care s-a desfășurat la Stockholm. Următoarele două monografii din seria institutului sînt în curs de apariție („Măsurile de edificare a încrederii și securitatea internațională”, sub îngrijirea lui F. Stephen Larrabee, Roddick Byers și Allen Lynch; „Perspectivele conferinței pentru dezarmare în Europa” sub redacția lui F. Stephen Larrabee și Kerry S. McNamara). Din prima monografie — care reunește discuțiile și comunicările unui simpozion în domeniul desfășurat sub egida comună a institutului și a universității York (Programul de cercetări în studii strategice) — reținem concluzia desprinsă de Allen Lynch în finalul intervenției sale: „Există necesitatea de a lărgi conceptul de măsuri pentru edificarea încrederii (M.E.I.), întrucît acestea nu sînt strict legate de un singur spațiu geografic, document internațional sau grup de state. Întrucît M.E.I. pot avea semnificații politice și militare și pot facilita o reducere a tensiunilor și o îmbunătățire a relațiilor internaționale într-o gamă de situații, de la relații între superputeri la condițiile instabilității regionale. Mai presus de toate, M. E. I. trebuie să optimizeze capacitatea statelor de a observa limite și restricții în conduita lor politico-militară. Ele tind să reducă presiunea înarmărilor asupra politicii internaționale și să minimizeze presiunile asupra procesului decizional în timp de criză”².

„Seria lucrărilor ocazionale” cuprinde articole asupra unor chestiuni complexe ale securității internaționale, cum ar fi, de pildă, dezbaterile asupra conceptului N. F. U. (No-First-Use) — de a nu utiliza primul arma nucleară. Aflat în anii '60 pe agenda negocierilor sovieto-americane — o propunere în acest sens lansată de U. R. S. S. cu ocazia tratatelor pentru tratatul de neproliferare a fost respinsă de S. U. A. — conceptul a cunoscut o nouă fază de dezbateră în 1981, cînd, pe de o parte, Uniunea Sovietică a declarat formal la O. N. U. că aderă la politica de a nu utiliza prima armă nucleară, iar la Washington specialiști reputați (George Kennan și Robert McNamara între ei) au propus ca N. A. T. O. să-și ia un angajament asemănător și să-și restructureze în consecință forțele. Un punct de vedere din Est a fost furnizat în această categorie de publicații a institutului din New York de I. Farago din R. P. Ungară, iar opinia din Vest de Josef Joffe (R. F. Germania)³.

În domeniul „Notelor Est-Vest” publicate pînă la sfîrșitul anului trecut reține atenția raportul — semnat de Kerry S. McNamara — intitulat „Conferința pentru dezarmare în Europa: probleme și perspective”. El sintetizează discuțiile avute de specialiști ai institutului new-yorkez în mai 1985 la Stockholm cu ambasadori și delegați din țările membre ale N. A. T. O., Tratatului de la Varșovia sau neutre/nealiniate prezente la Conferința pentru dezarmare în Europa (C. D. E.). Prezența și activitatea delegației României la C. D. E., desfășurată în spiritul concepției președintelui statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind înfăptuirea dezarmării în Europa și în lume sînt surprinse în felul următor:

¹ Institute for East-West Security Studies, *Annual Report 1984-1985*, p. 6.

² Allen C. Lynch, *Confidence — Building in the 1980 s A. Conference Report*, Institute for East-West Security Studies, New York, 1985, p. 23.

³ Istvan Farago, *No-First-Use A Window of Opportunity*, Institute for East-West Security Studies, Occasional Paper Series Number Two, 1985; Josef Joffe, *The Political Role of Nuclear Weapons: No-First-Use and The Stability of the European Order*, Institute for East-West Security Studies, occasional Paper Series, number Three, 1985.

„Rolul special al României”

Românii au continuat să joace un rol independent la Stockholm cum au făcut-o și la Madrid. Aceasta este continuarea unei linii inițiate timpuriu în procesul conferinței pentru securitate în Europa. De exemplu, românii au propus următoarele :

- interzicerea manevrelor multinaționale în apropierea granițelor altor state ;
- crearea unor zone de frontieră, de 100—150 km lărgime, în care mici unități militare pot fi staționate dar nu concentrări mari de trupe și armament ;
- notificarea obligatorie a tuturor manevrelor de anvergură, terestre, maritime și aeriene ;
- notificarea obligatorie a stării militare de alertă fie că aceasta implică trupe naționale sau trupe aliate staționate în țară ;
- stabilirea unui schimb de informații care ar sprijini rezolvarea situațiilor de criză.

În timp ce unele propuneri românești sînt aproape identice cu pozițiile aliatelor României din Pactul de la Varșovia (zone libere de arme nucleare, pact de neagresiune), tendința generală a propunerilor românești este clară : să elaboreze restricții militare și proceduri obligatorii de comunicare care ar handicapa serios utilizarea forței sau amenințarea cu forța împotriva României de către orice stat⁴.

Seria „Rapporte de conferință” include rezumatele comunicărilor (și conținutul discuțiilor subsecvente) expuse în cadrul institutului de diverse personalități politice și științifice din lumea întreagă. Ultimele rapoarte difuzate se referă la conferințele ținute de ambasadorul James Goodby pe problematica conferinței pentru dezarmare în Europa : fostul ministru de externe al Angliei, Francis Pym, despre „Inițiativa de apărare strategică în Europa” ; Ivan Berend, profesor de istorie economică și președinte al Academiei ungare de științe, despre „Reforma economică ungară” ; Haris Guenter Branch, cercetător la Institutul de științe politice al universității din Stuttgart (R.F.G.), cu tema „De la inițiativa de apărare strategică la inițiativa de apărare a Europei ; implicații asupra păcii, securității și dezarmării”. Mihail E. Ionescu, șeful secției de istorie din Centrul de Studii și Cercetări de Istorie și Teorie Militară din București, despre „Rădăcinile istorice ale doctrinei militare naționale a României socialiste” (10 ianuarie 1986)⁵ ; etc.

În această din urmă conferință au fost evidențiate tradițiile îndelungate ale doctrinei militare naționale privind apărarea patriei prin lupta întregului popor. Rezumatul difuzat în instituțiile specializate din lume, precum și diverselor personalități, consemnează : „caracteristicile doctrinei actuale . . . s-au dezvoltat și perfecționat în întreaga istorie românească. În timpul conflictului cu Imperiul otoman, întreaga populație de sex masculin a fost mobilizată și a fost folosită tactica pământului prjolit, precum și tactica hărțuirii pentru a slăbi forțele invadatoare”. Înfățișînd apoi pe scurt fazele istorice ale aplicării doctrinei luptei întregului popor la români — de la conflictul cu perșii, acum 2 500 de ani, pînă la cel de-al doilea război mondial și prevederile principale ale doctrinei militare actuale, conferențiarul a încheiat : „doctrina militară a României corespunde scopurilor politicii sale externe, așa cum au fost formulate după 1965. Independența națională trebuie apărată cu orice preț. Securitatea internațională trebuie să se bazeze pe înțelegerea reciprocă a intereselor legitime ale tuturor statelor, fie mari, mijlocii sau mici . . . doctrina militară românească este destinată apărării împotriva oricăror forțe agresive care ar căuta să invadeze teritoriul național al României”.

Este evident că imperativul cel mai arzător al contemporaneității este unirea eforturilor pentru a opri agravarea situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere. Ceea ce se înscrie sincer și deschis acestui deziderat devine atunci pozitiv, imediat și în perspectivă.

Activitatea acestui institut se adaugă unor eforturi multilaterale, conjugate, de îmbunătățire a climatului de securitate între Est și Vest, prin obiectivele propuse și urmărite tinzînd să contribuie la depistarea unor căi și modalități specifice de întărire a încrederii și cooperării în arena internațională.

Maior Dr. Mihail E. Ionescu

⁴ Kerry S. McNamara, *The Conference on Disarmament in Europe. Problems and Prospects*, Institute for East-West Security Studies, 1985, p. 12—13.

⁵ Conferința a avut loc în cadrul unei călătorii de Studii întreprinse de 5 istorici români în S. U. A. în luna ianuarie 1986.